

ANVISNINGAR FÖR GENOMFÖRANDE AV STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD SAMT STORLEKEN AV VÅRDARVODENA

Uppdaterat 30.1.2020

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. BEGREPP OCH DEFINITIONER INOM NÄRSTÅENDEVÅRDEN
2. KRITERIER FÖR BEVILJANDE AV NÄRSTÅENDEVÅRD
  - 2.1. Kartläggning av den vårdbehövandes vårdbehov
  - 2.2. Förutsättningar för att kunna bli närståendevårdare
3. ANSÖKAN OM STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD
4. STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD
  - 4.1. Vårdtyngdkriterier och arvoden
  - 4.2. Närståendevårdarens lagstadgade lediga dagar
    - 4.2.1 Korttidsvård
    - 4.2.2 Avlösarvårdare
  - 4.3. Rehabiliterande verksamhet
  - 4.4. Servicesedel
5. KLIENTAVGIFTER
6. AVBROTT OCH SÄNKNING AV ARVODE
7. ATT SÄGA UPP AVTALET

1. BEGREPP OCH DEFINITIONER INOM NÄRSTÅENDEVÅRDEN

Stödet för närståendevård är en form av lagstadgad social service, som kommunen ska anordna inom ramen för sina anslag (Lag om stöd för närståendevård 937/2005). Syftet med lagen är att främja närståendevård som är förenlig med den vårdbehövandes bästa genom att trygga tillräckliga social- och hälsovårdstjänster och en kontinuerlig vård samt till att stöda närståendevårdarens arbete.

Med **närståendevård** avses vård av och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person som ordnas i hemförhållanden med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära.

Med **avtal om närståendevård** avses ett uppdragsavtal om ordnandet av närståendevård som ingåtts mellan vårdaren och den stad som svarar för ordnandet av närståendevården.

Med **stöd för närståendevård** avses den helhet som utgörs av de tjänster som tillhandahålls den vårdbehövande samt vårdarvodet till närståendevårdaren, ledighet och service som stöder närståendevården. Stödet grundar sig på en individuell vård- och serviceplan.

Stödet för närståendevård för 65 år fyllda personer hör till öppenvårdstjänster inom tjänster för seniorer samt för personer under 65 år till vuxensocialarbetets handikapptjänster.

Stödet för närståendevård betalas av den kommun, i vilken den vårdbehövande enligt lagen om hemkommun, har sin hemort.

2. KRITERIER FÖR BEVILJANDE AV NÄRSTÅENDEVÅRD

2.1 Kartläggning av den vårdbehövandes vårdbehov

Vid bedömningen av den vårdbehövandes hjälpbehov och funktionsförmåga beaktas helhetssituationen för den vårdbehövande.

Den vårdbehövandes vårdbehov och behov och mängd av övriga nödvändiga tjänster bedöms vid ett hembesök.

Vid utvärderingen av vårdtyngden och funktionsförmågan för **personer över 65-år** används RAVA -mätare i tillämpliga delar och vid behov MMSE -test(ett minitest för bedömning av kognitiv funktionsförmåga)

Stödet för närståendevård omfattar de personer som har det största behovet av vård, som är helt i behov av hjälp, till största delen i behov av hjälp och andra som kan jämföras med dessa. Vårdarvode betalas inte om den vårdbehövandes behov av hjälp enbart gäller uppgifter som uträttande av ärenden och skötsel av hemmet. I bedömningen beaktas även familjens normala interna ansvar, t.ex. den normala hjälpen mellan makarna.

När man bedömer behovet av stödet för barn är ett av bedömningskriterierna att barnet på grund av sin sjukdom eller sitt handikapp har ett specialbehov av vård med beaktandet av utvecklingsnivån enligt ålder. Vid bedömningen av vårdbehovet används en egen blankett.

2.2 Förutsättningar för att kunna bli närståendevårdare

Av närståendevården förutsätts att;

- vårdarens hälsa och funktionsförmåga svarar mot de krav som närståendevården ställer, att vårdaren både fysiskt och psykiskt har förmåga att sköta om den vårdbehövande.
- vårdarens livssituation är sådan, att hemvård kan förverkligas på ett ändamålsenligt sätt.
- den vårdbehövandes hem är lämpligt för utförande av vård
- vårdaren är beredd att ansvara för vården och omsorgen med hjälp av behövlig service (Lag om stöd för närståendevård 937/2005 § 3).

När man utvärderar vårdarens funktionsförmåga fäster man märke vid vårdarens hälsa, resurser, minne, rörelseförmåga och levnadsstil. Även sociala orsaker, såsom rusmedelsmissbruk påverkar vårdarens lämplighet som närståendevårdare.

3. ANSÖKNING OM STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Stöd för närståendevård ansöks på en särskild blankett. Efter att ansökan har inlämnats görs en kartläggning av närståendevårdssituationen genom ett hembesök hos klienten. Bedömningen utförs av personal inom social- och hälsovården.

Vårdarvode inom stödet för närståendevård beviljas från början av den månad som följer efter att ansökan inlämnats eller från början av den månad då anslag finns tillgängliga. Man gör inga retroaktiva beslut. Beviljandet av stöd för närståendevård grundar sig på tjänstemannabeslut. Tjänstemannen kan vid behov, som stöd för sitt beslut använda sig av ett mångprofessionellt teams sakkännedom.

Ett avtal om stöd för närståendevård ingås mellan närståendevårdaren och staden enligt det som lagen om närståendevård 8§ påskriver. En vård- och serviceplan bifogas till avtalet.

I vård och serviceplanen skall framgå åtminstone följande;

- omfattningen av och innehållet i den vård som närståendevårdaren ger
- omfattningen av och innehållet i andra social- och hälsovårdstjänster som den vårdbehövande behöver
- hur vården av den vårdbehövande ordnas under vårdarens ledighet

Vårdare som erhåller vårdarvode omfattas av pensionsskydd samt olycksfallsförsäkring. Försäkringsskyddet inkluderar alla olycksfall som äger rum i närståendevårdssituationer.

Besluten om stöd för närståendevård görs i regel att gälla tillsvidare.

Ett tidsbegränsat beslut är möjligt i de fall då den vårdbehövandes behov av vård har bedömts vara tidsbegränsat (man väntar sig en ändring i vårdbehovet/ rehabilitering).

Närståendevårdsavtalet granskas årligen och alltid vid behov. Vårdbehovet utvärderas på ett hembesök. Om den vårdades funktionsförmåga har försämrats höjs vårdarvode fr.o.m. den

följande månaden efter kontaktagandet. Ifall granskningen av avtalet leder till att vårdarvodet sänks, sägs avtalet upp med två månaders uppsägningstid. Därefter görs ett nytt avtal.

Ifall beslutet över stöd för närståendevård är negativt måste man i beslutet motivera grunderna för avslaget (Förvaltningslagen § 45). Om klienten är missnöjd med beslutet om stöd för närståendevård, har han rätt att söka om ändring. Ändring över beslutet ska sökas av grundtrygghetsnämndens individsektion inom 30 dagar efter delgivandet av beslutet.

Om förutsättningarna för stöd för närståendevård fylls, men man kan inte bevilja vårdarvode inom budgetens ramar, kan man låta ansökan vänta på att anslag frigörs. När medlen frigjorts kartlägger man vårdsituationen för dem som fått beslutet att vänta och beviljar i den situationen vårdarvode åt den som mest behöver vård och omsorg och binder vårdaren vid vårdarbete.

4. ATT STÖDA NÄRSTÅENDEVÅRDEN

Stödet för närståendevård består av tjänster som ges till den vårdbehövande och ett vårdarvode till närståendevårdaren, ledighet och tjänster som stöder närståendevården. Genom servicehandledning ges information, handledning och råd om befintliga tjänster och bidrag. I samband med servicehandledningen kan man ordna stödfunktioner för vårdaren och den vårdbehövande. Närståendevård är både fysiskt och psykiskt belastande, varför vårdarna behöver stöd för sitt eget orkande. Seniorservicecentralen arrangerar gruppverksamhet 8-10 gånger/år. För närståendevårdare över 65 år som inte använder hälsocentralens tjänster regelbundet, erbjuds en möjlighet till hälsoträff hos hälsovårdare.

4.1 Vårdtyngdkriterier och arvoden

Enligt lagens 5§ bestäms vårdarvodet enligt hur bindande och krävande vården är. Arvodet justeras varje kalenderår med den lönekoeficient som avses i lagen om pension för arbetstagare. Fr.o.m. 01.01.2013 justeras även beloppen för vårdarvodena som enligt avtal fastställts till ett högre belopp än minimibeloppet och som grundar sig på ett avtal för närståendevård som varit i kraft före tidpunkten för justeringen. Lönekoeficienten fastställd för år 2020 medför en förhöjning på 2,05 % av vårdarvodena jämfört med år 2019 och minimibeloppet för arvodet för närståendevård är 408,09 €/mån. Minimibeloppet för vårdstöd under en vårdmässigt tung övergångsperiod är 816,18 €/mån. Arvodet som betalas för närståendevården är skattepliktig inkomst på vilken förskottsinnehållning skall verkställas.

Arvodets belopp delas beroende på vårdbehovet och andra omständigheter i tre olika grupper:

Stödklass I, vårdarvode år 2020 408,10 € / månad

- Den vårdbehövande behöver regelbunden vård eller annan omsorg och hjälp i de dagliga funktionerna så som medicinering, rörelse, måltider och personlig hygien.
- Vården ersätter dagliga hemservicebesök.
- Den vårdbehövande klarar sig ensam några timmar och nattetid är behovet av service tillfällig.
- Vårdaren kan samtidigt förvärvsarbета på deltid.
- I tillämpliga delar kan man som hjälp använda RAVA -indexets värden mellan 2,4 – 2,99.
- MMSE 24 -17 / 30 (lindrig-medelsvår minnessjukdom).

Barn och unga under 16 år

Vid prövning av stödet för närståendevård för barn och unga görs bedömningen i relation till aktivitet, handledning, omsorg och övervakningsbehov hos barn och unga i samma ålder. Dessutom värderas rörlighet, kommunikation samt behovet av vårdhandlingar. Läkarintyg och andra utlåtanden angående vården används som stöd för beslutet. För att mäta vårdtyngden använder man på hembesöket en vårdtyngdsmätare. Stöd för närståendevård kan fås när stödet för hemvård har upphört. Vårdaren kan vara i hel- eller halvdagsarbete.
Vårdtyngd värde 16-30

Stödklass II, vårdarvode år 2020 622,50 € / månad

- Den vårdbehövande är i ständigt behov av hjälp med de dagliga funktionerna samt behöver hjälp med vård och omsorg även nattetid (mycket hjälp med att tvätta sig, klä sig och med övrig basvård samt i måltidssituationer)
- Den vårdbehövande kan inte bo ensam
- I tillämpliga delar kan man använda RAVA - indexets värden mellan 3,0 – 3,49.
- MMSE 0 p-17p/ 30 p (medelsvår-svår minnessjukdom)

Barn och unga under 16 år

Vid prövning av stödet för närståendevård för barn och unga görs bedömningen i relation till aktivitet, handledning, omsorg och övervakningsbehov hos barn och unga i samma ålder. Dessutom värderas rörlighet, kommunikation samt behovet av vårdhandlingar. Läkarintyg och andra utlåtanden angående vårdtyngden används som stöd för beslutet. För att mäta vårdtyngden använder man på hembesöket en vårdtyngdsmätare. För att erhålla stödet krävs att vården av barnet är så bindande att närståendevårdaren endast kan arbeta deltid. Stöd för närståendevård kan fås när stödet för hemvård har upphört. Vårdtyngd värde 31-45

Stödklass III, vårdarvode år 2020 1085,80 € / månad

- Den vårdbehövande behöver ständig hjälp, vård och omsorg under en tung övergångsperiod inom vården, t.ex. vård i livets slutskede eller krävande cancervård, gäller också under personer under 16 år.
- Vårdbehovet finns hela dygnet och nattetid är vården regelbunden och återkommande.
- Alternativet till närståendevård är bestående anstaltsvård eller effektiviserat serviceboende.

Annan services inverkan på arvodet för närståendevård

Ifall den vårdbehövande får rikligt med service som stöder vården (t.ex. hemvård dagligen, regelbundna längre perioder av intervallvård) kan man betala vård- arvode enligt den lägre stödklassen fastän den vårdbehövandes kondition skulle förutsätta ett arvode enligt högre stödklass.

4.2 Närståendevårdarens lagstadgade lediga dagar

Om vårdaren är bunden till vården dygnet runt eller fortgående dagligen, har han eller hon rätt, enligt lagen om närståendevård (937/2005), till tre dygn ledig tid per sådan kalendermånad under vilken vården varit oavbruten eller avbrotten små.

4.2.1 Korttidsvård

Närståendevårdaren kan använda sina lediga dagar månatligen eller spara de lediga dagarna för högst fyra månader och hålla en längre period ledigt. De lediga dagarna skall hållas under det kalenderår de införtjänas. Korttidsvård erbjuds på vårdanstalterna eller på hälsocentralen.

4.2.2 Avlösarvårdare inom närståendevården

Lagen om stöd för närståendevård 01.08.2011 kompletterades med en 4 a §, enligt vilken kommunen kan ordna den avlösarservice som behövs under närståendevårdarens ledighet eller annan tillfällig frånvaro genom att med en person som uppfyller kraven ingå ett uppdragsavtal där personen förbinder sig att ge vården. Det förutsätts att närståendevårdaren samtycker till arrangemanget, att vårdbehövandes åsikt beaktas och att arrangemanget kan anses förenligt med den vårdbehövandes bästa.

I uppdragsavtalet med avlösaren avtalas om:

- 1) vårdarvodets belopp och betalningsätt till avlösaren
- 2) ersättning för avlösarens kostnader vid behov
- 3) uppdragsavtalets giltighetstid och
- 4) vid behov andra frågor som gäller den vård avlösaren ger

Vid avlösarservicen för närståendevården tillämpas följande direktiv:

- 1) närståendevårdaren skaffar avlösaren och vårdbehövandes samtycke till vården
- 2) avlösaren sköter uppgiften på samma villkor som närståendevårdaren
- 3) avlösarens lämplighet bedöms enligt samma kriterier som närståendevårdarens lämplighet
- 4) kommunen ingår ett uppdragsavtal med avlösaren i enlighet med 4 a § lagen om stöd för närståendevård
- 5) om avlösarservice överenskomms i klientens vård- och serviceplan

Arvodet för avlösaren 75,00 €/dygn från och med 1.1.2020, ingen självriskandel uppbärs av klienten.

4.3. Rehabiliterande verksamhet

För närståendevårdaren och för vårdbehövande över 65-år erbjuds rehabiliterande och hälsofrämjande verksamhet. Rehabilitering i hemmet är en sådan verksamhet. Med hjälp av träningsprogrammet ”Balans och vardagskraft” vill man öka på den egna aktiviteten. Konditionsskötaren eller rehabiliterande hemvårdaren gör ett hembesök varje vecka i 8-10 veckors tid. Under besöket lär och motiveras den vårdbehövande att utföra övningarna. Övningarnas effekt mäts med ett test i början och i slutet av träningsperioden.

4.4. Servicesedel inom närståendevården

Användningen av servicesedlar är stadgat i Lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009). Servicesedeln är ett sätt att ordna kommunens lagstadgade social- och hälsovårdstjänster.

Servicesedel är en förbindelse, vilken kommunen, som ansvarar för ordnandet av tjänsten, beviljar mottagaren av social- och hälsovårdstjänster. Med förbindelsen ersätts kostnaderna för en tjänst, som tillhandahålls av en serviceproducent, upp till det värde som kommunen fastställt på förhand.

Servicesedeln beviljas som stödtjänst för att stöda närståendevården:

- ✓ för tillfällig vård, hjälp eller rehabiliterande verksamhet åt en person som får närståendevård
- ✓ för att stöda närståendevårdaren att klara sig i vårdarbetet och vardagen utgående från en individuell behovsprövning.
- ✓ Servicesedelns värde inom närståendevården är 27 € (år 2020) och det beviljas 1- 10 stycken sedlar per månad.

Servicesedlar beviljas till klienten utgående från servicekartläggning. Närstående vårdaren väljer självständigt en serviceproducent från de av staden godkända serviceproducenter. En förteckning över producenter tillhandahålls av stadens arbetstagare.

5. KLIENTAVGIFTER

Man bär upp klientavgifter för den sociala service som ges som stöd för närståendevård i enlighet med den taxa som gäller i kommunen. För den ersättande vård som ges under närståendevårdarens lagstadgade ledighet (3 dygn/månad) bär man upp en fast avgift på 11,50 euro per dygn. Ifall en person som fyller kriterierna för närståendevård inte tar emot arvodet, utan använder endast lagstadgade lediga dagar, så uppbärs ingen klientavgift.

6. AVBROTT OCH SÄNKNING AV ARVODESBETALNINGEN

De i vård- och serviceplanen fastställda perioderna av intervallvård och närståendevårdarens lagstadgade ledighet avbryter inte betalningen av vårdarvode. Då vården plötsligt avbryts på grund av den vårdbehövandes hälsotillstånd, avbryts betalningen av vårdarvode efter en månad. Då vården avbryts beroende på vårdaren eller den vårdbehövande av någon annan än hälsomässig orsak, betalas vårdarvode inte för den tid som överskrider 7 dygn. Uppbrottsdagen och ankomstdagen räknas emellertid inte som avbrottsdagar.

Närståendevårdaren är skyldig att omedelbart anmäla de förändringar i omständigheter, som har inverkan på mottagandet av stöd. Om man uppgett felaktiga uppgifter när man anhållit om eller lyft stöd, kan det beviljade stödet dras in.

7. ATT SÄGA UPP AVTALET

Uppsägningstiden för avtal om stöd för närståendevård är två månader från kommunens sida och en månad från vårdarens sida. Avtalet kan sägas upp med omedelbar verkan om klientens säkerhet äventyras. Avtalet upphör oberoende av uppsägningstiden i slutet av den månad under vilken vården beroende på förändringar i den vårdbehövandes hälsotillstånd blir obehövlig eller han/hon flyttas till dygnetruntvård.